

EDITORIAL

La doble cara

Ya se nos ha passat casi casi l'estiu; el periodo central de les vacances per a moltíssima gent ha finalisat i l'orage nos ha dut mes de lo mateix: calor i calor, lo propi de l'estacio, sense a penes precipitacions, i ya fa mes de dos anys que el cel nos te abandonats en este sentit. Fa falta que ploja, que ho faça en moderacio i que s'ompliguen les preses; almenys eixes que encara no estan senyalades per a la demolicio pels qui, amparant-se en l'ecologisme, no son mes que servidors de poders factics que desigen desaparega l'agricultura en Europa.

Tambe ha passat mes d'un any des de que el **PP** guanyara, el 28 de juny de 2023, les eleccions autonòmiques –i tambe les locals en la major part dels municipis valencians–, i seria bo que començara a complir promeses. Be sabem que aquelles relacionades en els temes que solem tractar en els nostres editorials nomes els preocupen en periodo electoral i, en acabant, si t'he vist ni m'enrecorde. Acodiren a les eleccions, com sempre, **disfrassats** de valenciana, **revestits** de senyes d'identitat, prometent defendre-les, i sobre tot una d'elles, la **llengua propia**, adulterada fins a l'extrem des de fa 40 anys quan es publicara la *Llei d'us i ensenyament del valencià* (23-11-1983). Moltes promeses pero cap realitat.

Tenim eixemples. Ahi està el de **María José Catalá**, l'alcaldesa de la capital valenciana, aquella que, quan fon consellera d'educacio i cultura, no nomes consenti, sino que promocionà la **catalanisacio** en el sistema educatiu mantenint programes que adulteren l'identitat valenciana, i finançà a **Escola Valenciana**, organiscio que de valenciana te ben poc, puix els seus fins queden ben llunt de la promocio i defensa de la llengua i cultura valencianes; les seues **trobades**, per eixemple, les presidix la bandera catalana (i no diguem mentira), la llengua que usen es el *subvalleca*, eixe hibrit que ni es valencià ni es català, i politisen cada una de les seues actuacions per a promocionar i fer presents els fantasmagorics **països catalans**.

No se pot esperar mes d'esta alcaldesa a la que no li fa vergonya –mes be se troba ben pagada– l'**ultrage** que supon el canvi de nom de la ciutat dut a terme per l'anterior govern en l'afany de catalanisar-ho tot. Pero es la mes valencianista de tots quan la nomenen i fa de mantenedora dels **Jocs Florals de Lo Rat Penat**. Mai deixarà de sorprendre-nos la naturalitat en la que els polítics mostren una cara i la contraria segons els convinga en cada moment.

Sí, seguirém suportant el nom a la catalana de la capital del **Regne**, eixa que hauria de ser referent per a tot el territori, motor i espill en que mirar-se cada poble i ciutat valencianes.

Ad aço se suma la **castellanisacio** a la que nos aboquen, espentada i auspicada ara mes que mai pel **nou model educatiu** que, amparant-se en la llibertat, no deixa de contemplar al valencià com una llengua de segona; aixina, baix el bonico nom de *Llei de llibertat educativa* (27-06-24), en la practica defen nomes que la llibertat de prescindir casi per complet de deprendre valencià.

No deixa de ser una prova ben evident de lo que els importa als dirigents del **PP** este tema. Ells naveguen vent en popa i a tota vela expressant-se en **castella**, llevat d'alguns que,

per a ser mes "in", utilisen eixe catala que han depres i que usen com una llengua de classe i política. I, si no, que li ho diguen al responsable de cultura de la **Diputacio** valenciana, embarcat en l'homenage a un poeta que renuncià a versar en la seua propia llengua per a fer-ho en una aliena. I no sabem si est encabotament ve del simple fet de que li guardava amistat personal per allo de que **Estellés** vixque en el seu poble, en **Benimodo**, d'a on es alcalde, o, mes provablement, per coincidencia ideologica, ya que la web municipal manté el llenguage "subnormalisat", a pesar dels "Criteris llingüistics" aprovats per Cultura.

I no parlem del nostre president **Carlos Mazón**, delfi i fill politic del zaplanisme i de l'alacantinisme. Com María José Catalá, te experiencia de govern en etapes anteriors. El nomenaren director de l'**IVAJ** (Institut Valencià de la Joventut) en 1999 i la primera decisio que prengue fon la de substituir les **Normes d'El Puig**, que s'havien estat usant en l'institucio fins al moment, pel "subnormalisat". Recordem que era una epoca en la que ni existia la **AVLI** ni cap obligacio d'usar una normativa o una atra.

Mazón de quan en quan obsequia al personal en alguna intervencio en "valencià-no". Li aconsellariem que millor se buscara un atre professor per a que no fera mal als oïts dels vers valenciaparlants, pero tenint en conte els antecedents, millor no pergam el temps.

Per allo de continuar en la falacia de que la llengua es una cosa i la politica una atra, ultimament s'ha envalentonat criticant l'entelequia dels països catalans, i ha segut, per això, objecte de befa prop de les **Rambles** barcelonines. Ya voran com al final... res de res.

LA CITA

De tots els fets culpables, cap tan gran com el d'aquells que, quan mes nos estan enganyant, tracten d'aparentar bondat.

Cicero

SUMARI

- EDITORIAL: **LA DOBLE CARA** 2
- PATRIMONI VALENCIÀ: **PICASSENT, UN POBLE ENAMORAT DE LA REAL SENYERA** 3
- JOCs TRADICIONALS (CII): **A CLOTETS**
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: **HISTÒRIA DE LA LLOABLE CONFRARIA DELS BENAVENTURATS SANTS MÀRTIRS ABDON I SENENT I DEL SANTÍSSIM CRIST DE LA PROVIDÈNCIA**
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- POEMA: **POBLE MEU** 4
- PASSATEMPS
- RONDALLA: **EL GAMELL TOSSUT**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva,

l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

Picassent, un poble enamorat de la Real Senyera

La **Verge de la Vallivana** és una de les advocacions marianes més volgudes en el territori valencià, tant que, además de ser la patrona de **Morella**, també ho és d'una de les localitats més importants de l'Horta Sur del Cap i Casal, **Picassent**.

Segons conta la tradició, durant el segle XVIII hi hagué una gran **epidèmia** de **pesta** que colpejà de forma virulenta en tot el Regne de València, pero en especial mortalitat en Picassent.

En aquells moments regentava la parròquia de la localitat **mossén Miquel Carbó**, oriunt de Morella. Este retor sempre anava en una imatge de la Verge de la Vallivana allà a on era destinat a difondre la paraula del Senyor.

Mossén Miquel decidí, en aquells moments tan convulsos i durs, encomanar-se a la seua adorada Verge, traent en processó aquella rèplica de l'imatge morellana. El poble, que estava passant per una de les èpoques més complicades de la seua història, participà activament en aquell acte, que fon celebrat concretament en **1738**.

Transcorreguda la processó, als pocs dies, l'epidèmia anà disminuint considerablement. Els habitants de Picassent en agraïment per aquella intercessió miraculosa li erigiren una ermita i la proclamaren patrona, contant en gran devoció en la localitat des de llavors.

En **1957** aplegà el punt àlgit de la mencionada devoció i fon **coronada** en unes grans festes, que encara són recordades pels més majors del poble. Degut a la magnitud de l'aconyiment algunes personalitats del poble decidiren oficialisar l'escut heràldic de la població. L'escut que es venia utilisant fins ad eixe

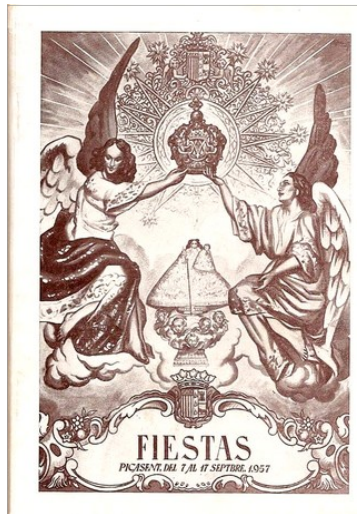
moment era el d'un quarter en les barres d'Aragó sobre fondo blau, en clar homenage a la **Senyera** valenciana.

El **14 de juny** del mencionat any el ministre de la Governació aprovava un **Decret** en el que s'autorissava a l'Ajuntament per a oficialisar el seu escut heràldic, per a lo que se demanà consell a una de les persones més erudites de l'època, **En Nicolau Primitiu Gómez Serrano**.

Primitiu envià, en resposta a la demanda dels seus coneiximents, un document al croniste de Picassent en el que informava que l'escut de Picassent devia ser:

Primer Cuartel.- Ocupado por la Senyera del Reino de Valencia. Cuatro barras de sangre en campo de oro y encima de la faja azul celeste.

Segundo Cuartel.- Marquesado de Dos Aguas partido en dos

PROGRAMA DE FESTES DE PICASSENT DE 1957

ESTAMPA COMMEMORATIVA DEL CINQUANTENARI DE LA CORONACIÓ

REPRESENTACIÓ DE L'ESCUT DE PICASSENT EN EL DISSENY DE 1957

cuarteles representándose en el primero tres peros de sinople sobre campo de oro y en el segundo, a la parte superior, un castillo de gules sobre campo de plata y en el inferior un toro de gules mirando a la izquierda sobre campo de sinople.

Este escut fon acceptat pel poble de Picassent, que en orgull des d'aquell moment l'utilisà en tota classe de publicacions mostrant el seu sincer amor al seu poble i a la bandera de tots els valencians, la **Real Senyera**.

En la portada del programa d'aquelles festes de **1957** ya va aparéixer dit escut, es feren centenars d'insignies que foren repartides entre els ciutadans i la seua utilisació es normalisà des del primer moment, sent utilisat per eixemple en els programes i cartells de festes; inclús es ficà una artística vidriera en

l'**Iglésia de Sant Cristòfol** en l'escut, que encara es conserva.

Dèu anys despuix i per una orde provinent de Madrid, concretament de la **Real Acadèmia de l'Història**, aplegava un informe en el que es demanava que es modificara l'escut, eliminant la Real Senyera i figurant solament les quatre barres d'Aragó en recort del rei Jaume I, además d'unes atres modificacions.

Este canvi fon un desencert, ya que es privava al poble de Picassent d'una manifestació històrica, l'amor a la gloriosa bandera de tots els valencians, la Real Senyera, una de les banderes més antigues d'Europa.

Pero allò de posar la Real Senyera en l'escut no fon ni una casualitat, ni una genialitat de Primitiu, fon la traducció del sentir dels seus ciutadans, dels quals posaré uns pocs eixemples del segle passat:

En **1925** quan la Real Senyera vijà a Madrid a l'homenage-adheriment al rei **Alfons XIII**, representants de Picassent anaren en la comitiva acompanyant a l'ensenyà sent dels pocs pobles valencians que anaren. En **1930** el **Centre Musical Explorador** de Picassent actuà en la **Festa a la Senyera** que se celebrava en la Fira de Juliol i en la benedicció de la Senyera Valenciana facsimil que la **Gran Penya d'Algemesí** va regalar al seu ajuntament en setembre o inclús en **1951** la banda de música **Educació i Descans** de Picassent participà en la **Processó Cívica** del 9 d'Octubre.

Espere que l'amor que sempre ha professat el poble de Picassent a l'emblema patri, continue viu i demanen de forma unànim que torne la Real Senyera al seu escut heràldic.

Javier Navarro Andreu

MOSAIC CERÀMIC REPRESENTANT LA VERGE DE LA VALLIVANA

A clotets

Es un atre joc de boletes, pero per als de mes de sis anys, en que se demostrarà punteria. Necessàriament se juga en terra per a fer clots, o "hollicos" com diuen en la Serrania. A partir de dos poden jugar un numero indeterminat de jugadors.

Per a iniciar-lo els participants llancen una boleta des del mateix punt en una determinada direccio. Qui arriba mes llunt llança el primer i despuix per orde. A continuacio se fa un clot en terra i tots, per orde, com s'ha mencionat, tiraran intentant fer caure la seua boleta en el clot. Si no entra, la boleta se queda a on ha caigut.

Si entra, el que l'ha colat se queda en totes les boletes, i si ne son mes de dos els que ho han con-segut se les repartiran.

Si no entra ninguna, se repetix la partida, igual que si entren totes.

Una variant consistix en fer-ne mes d'un clot, tra-çant un recorregut que s'ha de completar.

RETRAT DEL CHIQUET JOSÉ
MARÍA SUÁREZ, DE
JOAQUIM SOROLLA, 1901

RESENYA BIBLIOGRAFICA

Giner Bayarri, Pau

Història de la lloable confraria dels benaventurats Sants Màrtirs Abdon i Senent i del Santíssim Crist de la Providència

Poble de Benimaclet i Confraria dels Sants Abdon i Senent i del Stm. Crist de la Providència (258 pàgines)

Esta completíssima obra del doctor, investigador i croniste de la confraria, **Pau Giner Bayarri**, és fruit de més de tres anys de treball. Durant este temps l'autor ha anat recopilant senyes, documents, relats orals i fotografies per a poder donar la visió més completa d'esta institució religiosa que ha segut sempre l'institució vertebradora del poble de Benimaclet.

El llibre, que obri en una presentació de **Francisco Cuenca Meseguer**, síndic de la confraria, i de **José Antonio Varela Ferrandis**, retor de la Parròquia Nostra Senyora de l'Assunció, nos conta els orígens d'esta antiquíssima institució valenciana que es remonta a mitat del segle XVI, encara que com senyala l'autor és provable que la seua existència fora anterior, ya que es té constància que des de 1383 Benimaclet ya contava en capella pròpia, regentada per un beneficiari de la Parròquia de Sant Esteve de la ciutat de València.

Nos informa sobre el martiri i vida dels **Sants de la Pedra**, aixina com, en els primers capítuls, de la confraria, de forma molt documentada pero al mateix temps amena, qüestió que en esta classe de llibres, per l'excés de senyes, dates i documents, a voltes és molt dificultosa.

Entre els documents que aporta, de gran interès per a l'història de la confraria, pero també per a l'historiografia valenciana en general, es troba la **bul pontificia** que el papa **Pau V** concedí a la confraria el 3 de març de 1609, fent constar en esta un jubileu plenari el dia dels sants, de l'Assunció de la Mare de Deu, del Corpus, de Sant Andreu i dels sants Pere i Pau, a tots aquells que anaren a rebre el Santíssim Sacrament en la parròquia de Benimaclet.

Además aporta unes atres senyes de menor importància pero curioses, com els llistats de membres, els privilegis d'almoines, els festejos celebrats cada any, aixina com els programes i estampes, gojos o fulls volants que s'han anat editant des del seu oríge fins a l'actualitat, reproduint poemes en llengua valenciana que s'han escrit en honor als **Sants de la Pedra** i al **Crist**.

Esta magna obra sense cap de dubte és un treball altruiste de l'incansable **Dr. Giner Bayarri**, que, una volta més, demostra de forma desinteressada el gran amor que té al seu poble.

Javier Navarro

ACTIVITATS CULTURALS
SETEMBRE DE 2024

RACV (Real Acadèmia de Cultura Valenciana)
C/Avellanes 26. 46003 Valencia C.
Tel 963 91 69 65 Fax: 963 91 56 94
www.racv.es

Rogle
rogleconstantillombart@gmail.com

7-8 Set (dissabte-dumenge) Gandia.
SEMINARI d'estudi sobre llengua i cultura iberica.

Dirigixen: Xaverio Ballester i José Aparicio.

Organisa: Aula d'Humanitats i Ciències Valencianes
+Info: **RACV**

10 Set (dimarts) 22 h. Llar Cultural de Benimaclet.

IV JOCS FLORALS DE BENIMACLET

Organisa: Associacio Cultural Poble de Benimaclet i Clavaris Ancla 53.

POEMA

En homenage al poeta en motiu del centenari del seu naiximent.

Poble meu

¡Ah!, poble meu asorrà i pacífic.
¿Com podré fer que et rebeles
contra aquell que te destrossa?

Estàs amerat de dubtes.
Acovardít per la trama
d'un vent fals, d'un vent indigne,
que et remou a crits la terra.

Te falta esperança nova
sabér que eres cert i unic...
Alça sense por la vida,
la fe, la sanc, les paraules.
Sigues tu, com mai, com sempre.

I no regales la història,
l'herència en carn que et fecunda...
¡Ah!, poble meu treballat de silenci.

No esperes a demà
mou ara. Ara...

Anfos Ramon i García

Poema escrit en motiu de la manifestacio valencianista multitudinaria celebrada el 12 de desembre de 1981. 400.000 persones ixqueren al carrer convocades per les Entitats Culturals del Regne de València en defensa de l'Estatut d'Autonomia i dels símbols valencians.

(Consideracions llingüístiques: S'han afegit alguns signes d'exclamacio i interrogacio, que faltaven, i s'ha respectat la forma d'accentuar aixina com les expressions "asorrà" i "la història", que normativament havien de ser "assorrat" i "l'història")

PASSATEMPS

M.S.S.

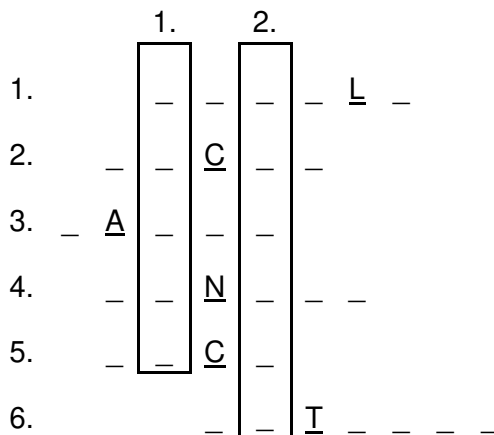
Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Se diu dels animals invertebrats que en la boca tenen dos palps tàctils i movils.
2. Comportament correcte que se correspon en la condicio social, carrec, estat, etc., d'una persona.
3. Jugador expert i habilidos que es dedica al joc com a professio.
4. Lloc ple de fanc. Figuradament, s'aplica a una situacio complicada, dificil de resoldre o de la qual es dificil eixir.
5. Caixa gran, generalment de fusta i en tapa, pot dur pany i s'utilisa per a guardar coses.
6. Que es conforme a la doctrina oficial d'una religio; tambe, respecte a la doctrina d'un sistema politic, filosofic, etc.

La solucio a peu de pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Utilisar expressions insultants i insolents.
2. Netejar, purificar alguna cosa llevant-li tot allo que l'embruta o es innecessari o inconvenient. En algunes religions, complir la penitencia imposta pels pecats comesos. Prendre un remei per a evacuar el ventre.

RONDALLA

M^A.M.C.

El gamell tossut

Succei una volta que hi havia un **gamell** que esperava impacient a que el seu amo finalisara de carregar-lo. Posava en els seus llocs un sac, dos, tres, quatre...

—¿Quan acabarà? —se preguntava el **gamell** per a sí.

Al remat l'home **esclafi** la llengua i el **gamell** s'alçà, pero no donà ni un pas per mes que el seu propietari li estirara dels **ramals**.

—Ya comprenc —digue l'home; i, donant un **sospir**, li llevà dos sacs de damunt.

—Ara el pes me pareix mes just —se digue el **gamell**, posant-se en marcha.

Caminaren tot el dia i el gameller

pensà que aquella nit podrien arribar al poble. Pero a boqueta nit l'animal se deixà caure en terra.

—Vinga, fes un esforç; unes **llegües** mes... —li demanava l'home.

El **gamell** estava pensant que, per aquell dia, les seues potes ya havien caminat prou. I el seu senyor se va vore obligat a llevar-li la carrega i acampar tota la nit en el desert. Pero depregue la lliço de no exigir dels animals mes de lo que poden donar de sí.

Traduccio i adaptacio a la llengua valenciana d'una rondalla treta de encuentos.com

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)

Gamell/ dromedari: Mamifer artiodactil de la familia dels camelits, de cap menut i coll allargat, en quatre potes llargues i una o dos gepes segons l'especie.

Esclafi, de **esclafir/ cloixir/ restallar:** Produir un soroll sec i subtil, com el que fa alguna cosa quan esclata.

Llegua: Mida itineraria antiga. Sol equivaldre al cami que se fa en una hora.

Ramals: Conjunt de les dos correes de la brida en les que es guia o governa un animal de tir o de montar.

Sospir/ gemit/ lament: Profunda aspiracio seguida d'una espiracio.

Solucio:

Verticals: 1. BEFAR 2. PORGAR 1. BIPALP 2. DECOR 3. TAFUR 4. FANGAR 5. ARCA 6. ORTODOX

I RECORDA...La nostra primera paraula es **befar**. Una **befa** es un insult, una insolencia o una burla. Se diu **befat** ad aquell que ha patit una befa. Es **befador** la persona que fa befa. Eix. *El germa major li fa befes al menut quan sa mare no està davant.*

La segona paraula es **porgar**. Una **porga** es un medicament que s'utilisa per a netejar el ventre; tambe, l'eliminacio o expulsio dels integrants d'una organissacio, associacio o institucio per motius ideologics, politics, etc.; es tambe l'accio i efecte de porgar. Està **porgat** allo que està purificat i net de tot allo que l'embrutava o era superflu; el que ha complit la penitencia pels seus pecats; o el que ha pres la porga per a netejar el ventre. Es **porgable** aquell o allo que es pot porgar. Eix. *Abans d'encendre la calefaccio has de porgar els radiadors. / Despuix de complir la penitencia imposta per a porgar les seues faltes va decidir fer una pelegrinacio. / El mege li ha receptat una porga porque estava molt molest.*

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusio ad esta publicacio es la millor forma de col·laborar en nosatres. Tambe pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **colaborador** (12 € a l'any), i t'enviarém a casa tots els numeros que es publiquen durant l'any. I si tens

voluntat de fer alguna puntual aportacio economica, tambe te quedariem molt agraits. El nostre numero de conte, en

Caixa Popular, es: **ES52 3159 0018 1926 1586 4721**

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llobart**
Twitter: **@rogleconstanti**
Tots els eixemplars editats fins ara estan en: **www.rogleconstantillombart.com**